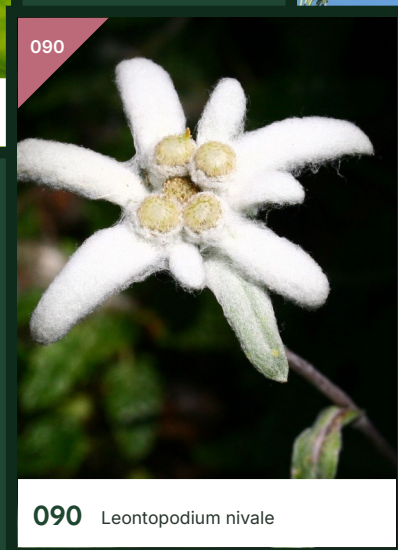
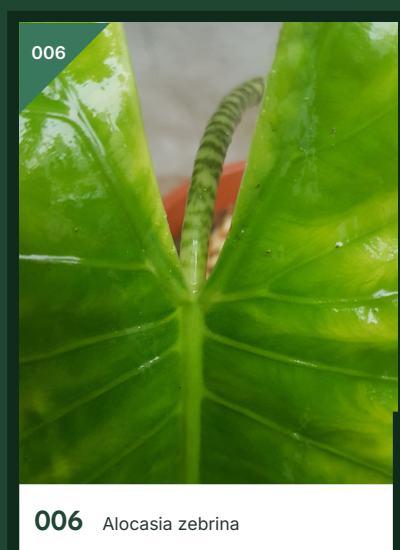

Rastlinné kráľovstvo

Malé nálepky. Veľký svet.

Tento svet patrí

MENO ZBERATEĽA / ZBERATEĽKY

Každá nálepka je nový objav.

Objavuj. Lep. Všímaj si.

Od machu pri lesnom potoku po palmu na tropickom pobreží. Rastliny sú rôzne, no všetky majú príbeh, ktorý stojí za objavenie.

200

rastlín

IO

kapitol

∞

zvedavosti

Čítaj, vymieňaj duplicity a postupne dopĺňaj vlastný zelený atlas. Fotografie ukazujú konkrétne rastliny, nie vždy celý druh v jeho najbežnejšej podobe.

Slovenské mená sú popularizačné. Presnú botanickú položku určuje vedecké meno; znak x označuje kríženca. Zberateľská vzácnosť nie je botanické ohrozenie.

Ako sa zbiera

01 Obrázok do kapitoly

Nájdí rovnaké číslo 001–200. Odlep hlavný diel a nalep ho do pripraveného miesta. Zrezaný roh má sedieť s obrysom.

02 Roh na koniec

Samostatný trojuholník má rovnaké číslo. Patrí na zadné strany 54–57, nie do rohu obrázka.

03 Náhodne, ale férovo

Balíček obsahuje päť kartičiek. V prvej sérii tvoria bežné nálepky 72 %, menej bežné 24 % a vzácne 4 % všetkých kusov. Jeden bežný motív má trikrát viac kópií než vzácny.

Prvá séria je pilot: 100 albumov a 1 000 kartičiek. Má iba dve kópie každého vzácného čísla, takže sama nestačí na dokončenie všetkých zbierok. Rátame s výmenami a plánovanými dotlačami; dokončenie nie je garantované.

Mapa zeleného sveta

01	Zelené srdce trópov Listy, ktoré menia priestor	4–8
02	Život v suchu Kaktusy a sukulenty	9–13
03	Kvety vo vzduchu Orchidey, bromélie a epifyty	14–18
04	Zelení lovci Mäsožravé rastliny	19–23
05	Rozkvitnutá krajina Lúky, hory a záhrady	24–28
06	Pod korunami stromov Lesy mierneho pásma	29–33
07	Obri teplých krajín Palmy a tropické dreviny	34–38
08	Rastliny na našom stole Ovocie, zelenina a obilniny	39–43
09	Vône a chute sveta Bylinky a koreniny	44–48
10	Iný zelený svet Machy, paprade, voda a prastaré línie	49–53

Zelené srdce trópov

001-004 · 1 / 5

Monstera skvelá

Monstera deliciosa

001 Monstera deliciosa

DOMOV

Stredná Amerika

VŠIMNI SI

Jej meno odkazuje na nezvyčajné listy.

Bežná

V tropickom lese sa prichytáva ku stromom a rastie za svetlom. Dospelé listy majú veľké otvory aj zárezy, ktoré z nej robia nezameniteľnú zelenú ikonu.

Monstera Adansonova

Monstera adansonii

002 Monstera adansonii

DOMOV

Stredná a Južná Amerika

VŠIMNI SI

Otvory v listoch sú jej prirodzený znak.

Menej bežná

Táto popínavá monstera má listy s oválnymi otvormi uprostred čepele. Vo vlhkom lese využíva stromy ako oporu, no nie je ich parazitom.

Filodendron srdcovitolistý

Philodendron hederaceum

003 Philodendron hederaceum

DOMOV

Stredná Amerika a Karibik

VŠIMNI SI

Názov rodu znamená „milovník stromov“.

Bežná

Vždyzelený filodendron sa šplhá nahor a má lesklé srdcovité listy. V izbách sa často pestuje na opore alebo ako previsnutá rastlina.

Filodendron gloriosum

Philodendron gloriosum

004 Philodendron gloriosum

DOMOV

Najmä Kolumbia

VŠIMNI SI

Tento filodendron sa skôr plazí než šplhá.

Vzácná

Veľké srdcovité listy pôsobia zamatovo a zvýrazňuje ich svetlá žilnatina. Na rozdiel od mnohých filodendronov rastie jeho stonka prevažne vodorovne po povrchu pôdy.

Zelené srdce trópov

005–008 · 2 / 5

Potosovec zlatý

Epipremnum aureum

005 *Epipremnum aureum*

DOMOV

Ostrov Mo'orea

VŠIMNI SI

V prírode je oveľa väčší než v kvetináči.

Bežná

Potosovec je odolná tropická liana často pestovaná v domácnostiach. Mimo pôvodného domova sa v teplých oblastiach môže šíriť a vytláčať miestnu vegetáciu.

Alokázia zebrovaná

Alocasia zebrina

006 *Alocasia zebrina*

DOMOV

Filipíny

VŠIMNI SI

„Zebrina“ pripomína zebrie pruhy na stopkách.

Vzácná

Šípovité listy nesú nápadne pruhované stopky. V prírode ide o filipínsky druh; rastliny do zbierky majú pochádzať z legálneho pestovania, nie z odberu v lese.

Alokázia veľkokoreňová

Alocasia macrorrhizos

007 *Alocasia macrorrhizos*

DOMOV

Juhovýchodná Ázia a Oceánia

VŠIMNI SI

Nie je to ten istý druh ako jedlé taro.

Menej bežná

Mohutná alokázia má veľké listy a patrí medzi áronovité rastliny. Ľudia ju dlhodobo pestujú v tropických oblastiach, kde môže vytvárať rozložené porasty.

Kolokázia jedlá

Colocasia esculenta

008 *Colocasia esculenta*

DOMOV

Tropické oblasti

VŠIMNI SI

Taro je dôležitou plodinou mnohých kultúr.

Bežná

Kolokázia sa pestuje najmä pre škrobnatú podzemnú hľuznatú stonku. Jej široké listy pripomínajú slonie uši; surová rastlina však nie je určená na ochutnávanie.

Zelené srdce trópov

009-012 · 3 / 5

Antúria Andreova

Anthurium andraeanum

009 *Anthurium andraeanum*

DOMOV

Kolumbia a Ekvádor

VŠIMNI SI

Červený „kvet“ je v skutočnosti tulec.

Menej bežná

Lesklý farebný útvar pri súkvetí je tulec, teda premenený list. Skutočné drobné kvety sú nahusto uložené na vyčnievajúcom šúľku.

Lopatkovec Wallisov

Spathiphyllum wallisii

010 *Spathiphyllum wallisii*

DOMOV

Tropická Amerika

VŠIMNI SI

Biely tulec môže časom zozelenieť.

Bežná

Lopatkovec vytvára trsy lesklých listov a svetlý tulec okolo šúľka drobných kvetov. Zrelé súkvetie postupne zelenie; nie je to pravá ľalia.

Zamiokulkas

Zamioculcas zamiifolia

011 *Zamioculcas zamiifolia*

DOMOV

Východná Afrika

VŠIMNI SI

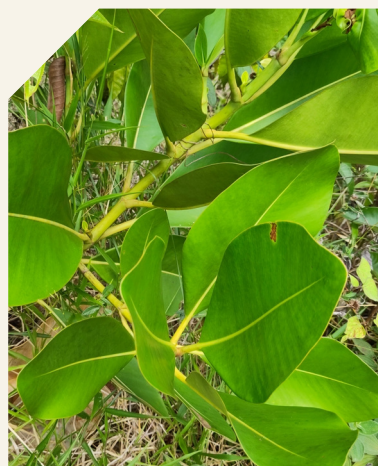
To, čo vyzerá ako vetvička, je zložený list.

Bežná

Lesklé lístky vyrastajú na hrubých stopkách z dužinatého podzemku. Ten spolu so zhrubnutými časťami listov pomáha rastline zvládať obdobia s menším množstvom vody.

Figovník kaučukový

Ficus elastica

012 *Ficus elastica*

DOMOV

Južná a juhovýchodná Ázia

VŠIMNI SI

Dnešný priemyselný kaučuk pochádza najmä z iného stromu.

Menej bežná

V prírode je figovník kaučukový veľkým stromom, nie iba izbovou rastlinou. Má široké kožovité listy a vytvára vzdušné korene, ktoré pomáhajú podopierať konáre.

Zelené srdce trópov

013–016 · 4 / 5

Figovník lýrovitolistý

Ficus lyrata

013 *Ficus lyrata*

DOMOV

Západná a stredná
Afrika

VŠIMNI SI

Listy pripomínajú lýru
alebo husle.

Bežná

Veľké listy sú na konci široké a v strede zúžené. Ich tvar pripomína hudobný nástroj; v tropickom lese z rastliny vyrastá strom.

Dracéna trojpása

Dracaena trifasciata

014 *Dracaena trifasciata*

DOMOV

Tropická západná
Afrika

VŠIMNI SI

„Svokrin jazyk“ dnes
botanicky patrí k
dracénam.

Bežná

Tuhé pásikované listy rastú vzpriamene z prízemnej ružice. Rastlina sa rozrastá podzemkami a je známa aj pod starším botanickým menom *Sansevieria trifasciata*.

Zelenec chochlatý

Chlorophytum comosum

015 *Chlorophytum comosum*

DOMOV

Tropická a južná
Afrika

VŠIMNI SI

Mladé rastlinky často
visia ako na stužke.

Bežná

Zelenec má dlhé úzke listy a dužinaté korene. Na dlhých výhonkoch vytvára malé dcérske rastlinky, ktoré po zakorenení môžu žiť samostatne.

Maranta rebernatá

Maranta leuconeura

016 *Maranta leuconeura*

DOMOV

Brazília

VŠIMNI SI

Pre pohyb listov sa jej
hovori modliaca
rastlina.

Menej bežná

Maranta rastie pri zemi v tropickom lese a má výrazne kreslené listy. Cez deň ich rozkladá a v noci dvíha; pohyb súvisí s denným rytmom rastliny.

Zelené srdce trópov

017-020 · 5 / 5

Kalatea okrúhlolistá

Goeppertia orbifolia

DOMOV
Brazília

VŠIMNI SI

Okrúhle listy zdobia svetlé priečne pásy.

017 *Goeppertia orbifolia*

Bežná

Táto príbuzná maranty pochádza z brazílskeho Atlantického lesa. V izbách sa pestuje pre okrasné listy a známa je aj pod menom *Calathea orbifolia*.

Pilea peperómiovitá

Pilea peperomioides

DOMOV
Južná Čína

VŠIMNI SI

Patrí do rovnakej čeľade ako príhľava.

018 *Pilea peperomioides*

Bežná

Pilea má okrúhle listy na dlhých stopkách. Medzi pestovateľmi sa rozšírila najmä odovzdávaním mladých rastliniek, dlho predtým, než bola široko známa v záhradníctvach.

Begónia bodkovaná

Begonia maculata

DOMOV
Juhovýchodná Brazília

VŠIMNI SI

„Maculata“ znamená bodkovaná či škvrnitá.

019 *Begonia maculata*

Menej bežná

Predĺžené listy zdobia striebřisté bodky a červenofialová spodná strana. Begónia rastie v podrade Atlantického lesa a kvitne bielymi alebo ružovými kvetmi.

Tradescancia zebrovaná

Tradescantia zebrina

DOMOV
Mexiko a Stredná Amerika

VŠIMNI SI

Silné svetlo môže meniť farbu listov.

020 *Tradescantia zebrina*

Bežná

Plazivé výhonky nesú listy so striebřistými pásmi a purpurovou spodnou stranou. V teplom podnebí pokrýva pôdu, v domácnostiach sa pestuje aj v závesných nádobách.

Život v suchu

021–024 · 1 / 5

Saguaro

Carnegiea gigantea

021 Carnegiea gigantea

DOMOV

Sonorská púšť

VŠIMNI SI

Niektoré jedince nikdy nevytvoria bočné ramená.

Bežná

Saguaro je mohutný stĺpovitý kaktus, ktorý môže presiahnuť výšku dvanásť metrov. Rastie pomaly a jeho bočné ramená sa objavujú až po mnohých desaťročiach.

Astrofytum hviezdovité

Astrophytum asterias

023 Astrophytum asterias

DOMOV

Texas a Mexiko

VŠIMNI SI

Jeho telo pripomína hviezdu či morského ježka.

Vzácná

Nízky kaktus má ploché telo rozdelené na rebrá a spravidla nemá trne. Povrch zdobia biele bodky; zo stredu vyrastajú žlté kvety s červenastou bázou.

Opuncia figová

Opuntia ficus-indica

022 Opuntia ficus-indica

DOMOV

Pôvodne Mexiko

VŠIMNI SI

Je jednou z najvýznamnejších pestovaných opuncií.

Menej bežná

Opuncia sa pestuje pre plody aj mladé stonkové články. Ploché zelené „placky“ nie sú listy, ale stonky; aj zdanlivo hladké časti môžu niesť drobné pichľavé glochídie.

Zlatý sudový kaktus

Kroenleinia grusonii

024 Kroenleinia grusonii

DOMOV

Stredovýchodné Mexiko

VŠIMNI SI

Mladé rastliny vyzerajú inak než dospelé.

Bežná

Guľovitý kaktus má výrazné rebrá a husté zlatisté trne. Staršie rastliny môžu byť veľmi veľké; známy je aj pod starším menom Echinocactus grusonii.

Život v suchu

025–028 · 2 / 5

Mamilária pretiahnutá

Mammillaria elongata

025 *Mammillaria elongata*

DOMOV
Stredné Mexiko

VŠIMNI SI

Jej stonky často pripomínajú zlaté prsty.

Bežná

Táto mamilária vytvára husté skupiny štíhlych valcovitých stoniek. Pokrývajú ich prekrývajúce sa trne a na jar sa objavujú drobné svetlé kvety.

Šlumbergera odseknutá

Schlumbergera truncata

026 *Schlumbergera truncata*

DOMOV
Juhovýchodná Brazília

VŠIMNI SI

To, čo vyzerá ako list, je stonka.

Bežná

Lesný kaktus má ploché zelené stonkové články s nápadnými zubkami. V prírode žije vo vlhkých horských lesoch, nie v suchej púšti.

Pitahaya

Selenicereus undatus

027 *Selenicereus undatus*

DOMOV
Mexiko až Honduras

VŠIMNI SI

Biela dužina plodu obsahuje množstvo drobných semien.

Menej bežná

Popínavý kaktus sa pestuje pre plody nazývané pitahaya alebo dračie ovocie. Má dlhé rebrované stonky a veľké kvety; známy je aj ako *Hylocereus undatus*.

Aloa pravá

Aloe vera

028 *Aloe vera*

DOMOV
Arabský polostrov

VŠIMNI SI

Aloa nie je kaktus a surové listy neochutnávame.

Bežná

Aloa je sukulent s dužinatými listami obsahujúcimi gél. Dnes sa pestuje v mnohých teplých oblastiach; gél a žltkastý latex v liste však nie sú to isté.

Život v suchu

029–032 · 3 / 5

Agáva americká

Agave americana

029 Agave americana

DOMOV

Mexiko a juh USA

VŠIMNI SI

Napriek prezývke nekvitne až po sto rokoch.

Menej bežná

Veľká ružica agávy zbiera zásoby na jediné mohutné kvitnutie. Po ňom hlavná ružica odumiera, no pri jej báze môžu zostať mladé odnože.

Tučnolist vajcovitý

Crassula ovata

031 Crassula ovata

DOMOV

Južná Afrika a Mozambik

VŠIMNI SI

Druhé meno odkazuje na vajcovitý tvar listov.

Bežná

Tučnolist má hrubé vetvičky a protistojné dužinaté listy. Rastie ako vždyzelený sukulentný ker; pri silnom svetle môžu okraje listov sčervenať.

Agáva kráľovnej Viktórie

Agave victoriae-reginae

030 Agave victoriae-reginae

DOMOV

Severné Mexiko

VŠIMNI SI

Je pomenovaná po britskej kráľovnej Viktórii.

Bežná

Krátke pevné listy vytvárajú kompaktnú ružicu s bielymi kresbami. Na konci listu býva trň, zatiaľ čo okraje sú zvyčajne bez zubkov.

Echevéria pôvabná

Echeveria elegans

032 Echeveria elegans

DOMOV

Mexiko

VŠIMNI SI

Dcérske ružice môžu vytvoriť celý vankúš rastlín.

Menej bežná

Mäsité modrozelené listy tvoria husté prízemné ružice. Z nich vyrastajú štíhle kvetné stonky s ružovými kvetmi a žltými špičkami.

Život v suchu

033–036 · 4 / 5

Havortiopsis pásikavý

Haworthiopsis attenuata

033 Haworthiopsis attenuata

DOMOV

Južná Afrika

VŠIMNI SI

Biele pásy netvoria trne, ale drobné hrbolčeky.

Bežná

Malý sukulent má špicaté listy s bielymi hrbolčkami. Tie sú na oboch stranách listu, čím sa odlišuje od podobného druhu Haworthiopsis fasciata.

Rozchodník prudký

Sedum acre

035 Sedum acre

DOMOV

Európa, Ázia a severná Afrika

VŠIMNI SI

Nie je to mach, hoci tvorí podobné vankúše.

Bežná

Drobný rozchodník vytvára nízke koberce na suchých stanovištiach. Vodu si uchováva v krátkych mäsitých listoch a kvitne jasne žltými hviezdovitými kvetmi.

Litops Aucampovej

Lithops aucampiae

034 Lithops aucampiae

DOMOV

Južná Afrika

VŠIMNI SI

Priesvitné „okná“ prepúšťajú svetlo dovnútra listu.

Bežná

Dvojica hrubých listov napodobňuje kamienok a ukrýva veľkú časť rastliny pod zemou. Zo štrbiny medzi listami vyrastá žltý kvet a neskôr nový pár listov.

Skalnica strechová

Sempervivum tectorum

036 Sempervivum tectorum

DOMOV

Hory južnej Európy

VŠIMNI SI

Kedysi sa pestovala aj na strechách domov.

Menej bežná

Skalnica vytvára ružice dužinatých listov a rozrastá sa mladými odnožami. Na vzpriamených stonkách sa v lete objavujú červenofialové kvety.

Život v suchu

037-040 · 5 / 5

Kalanchoa Daigremontova

Kalanchoe daigremontiana

037 Kalanchoe daigremontiana

DOMOV
Madagaskar

VŠIMNI SI

Celá rastlina je jedovatá; malé rastlinky nie sú na jedenie.

Bežná

Na okrajoch listov vznikajú drobné rastlinky, ktoré môžu spadnúť a zakoreniť. Tento nezvyčajný spôsob rozmnožovania pomáha sukulentu rýchlo sa rozšíriť.

Adénium hrubé

Adenium obesum

039 Adenium obesum

DOMOV
Afrika a Arabský polostrov

VŠIMNI SI

„Púštna ruža“ nie je príbuzná pravým ružiam.

Menej bežná

Adénium má nápadne zhrubnutú bázu stonky a kožovité listy. V období sucha môže listy zhodiť; pestuje sa pre farebné kvety a sochársky tvar.

Mliečnik guľovitý

Euphorbia obesa

038 Euphorbia obesa

DOMOV
Južná Afrika, Karoo

VŠIMNI SI

Kaktusový vzhľad neznamená kaktusový pôvod.

Vzácná

Guľovitý mliečnik pripomína loptu a nemá trne. Napriek podobnosti s kaktusmi patrí do inej čeľade; voľne rastúce jedince nepatria do zberateľských odberov.

Pachypódium Lamerovo

Pachypodium lamerei

040 Pachypodium lamerei

DOMOV
Madagaskar

VŠIMNI SI

Napriek prezývke „madagaskarská palma“ nie je palma.

Bežná

Ostnitý hrubý kmeň nesie chumáč úzkych listov najmä pri vrchole. V teplej prírode môže vyrásť do výšky niekoľkých metrov a kvitnúť bielymi voňavými kvetmi.

Kvety vo vzduchu

041–044 · 1 / 5

Lišajovec pôvabný

Phalaenopsis amabilis

041 Phalaenopsis amabilis

DOMOV

Juhovýchodná Ázia a
Oceánia

VŠIMNI SI

Je jedným z troch
národných kvetov
Indonézie.

Bežná

Lišajovec rastie na stromoch alebo skalách a má hrubé korene i dužinaté listy. Na rozkonárenej stonke nesie biele dlhotrvajúce kvety pripomínajúce motýle.

Katleja veľká

Cattleya maxima

043 Cattleya maxima

DOMOV

Západ Južnej Ameriky

VŠIMNI SI

Pysk je premenený
okvetný lístok
orchidey.

Menej bežná

Katleja veľká je orchidea pochádzajúca zo západnej časti Južnej Ameriky. Jej veľké kvety majú výrazný pysk; ide o jeden z botanických druhov, z ktorých vznikali záhradné krížence.

Lišajovec jazdecký

Phalaenopsis equestris

042 Phalaenopsis equestris

DOMOV

Filipíny a Taiwan

VŠIMNI SI

Drobné kvety môžu na
jednej stonke
postupne pribúdať.

Menej bežná

Lišajovec jazdecký má drobné ružové až fialkasté kvety na rozkonárených súkvetiach. Tento botanický druh sa využíval aj pri šľachtení mnohých záhradných krížencov.

Dendrobium Kingovo

Dendrobium kingianum

044 Dendrobium kingianum

DOMOV

Východná Austrália

VŠIMNI SI

Orchidea môže
prírodzene žiť aj na
skale.

Bežná

Dendrobium Kingovo rastie najmä na skalách a tvorí trsy zhrubnutých stoniek. Jeho drobné voňavé kvety môžu byť biele, ružové až fialové podľa formy rastliny.

Kvety vo vzduchu

045–048 · 2 / 5

Vanda modrá

Vanda coerulea

045 Vanda coerulea

DOMOV

Severovýchod Indie až Čína

VŠIMNI SI

Modrá farba je pri orchideách nezvyčajná.

Vzácná

Vanda je známa dlhotrvajúcimi modrofialovými kvetmi. Jej domovom sú ázijské lesy; pestovanie z legálneho zdroja pomáha predchádzať zberu z prírody.

Črievičníkovec nádherný

Paphiopedilum insigne

046 Paphiopedilum insigne

DOMOV

India a Bangladéš

VŠIMNI SI

Nie všetky orchidey žijú na stromoch.

Bežná

Výrazný pysk kvetu má tvar črievičky. Tento ázijský črievičníkovec rastie pri zemi a v minulosti bol intenzívne zbieraný pre pestovateľské zbierky.

Cymbídium aloovitolisté

Cymbidium aloifolium

047 Cymbidium aloifolium

DOMOV

Južná a juhovýchodná Ázia

VŠIMNI SI

Orchidea s „aloovými“ listami nie je aloa.

Menej bežná

Cymbídium môže rásť medzi skalami aj na iných rastlinách. Druhové meno odkazuje na jeho pevné listy, ktoré pripomínajú listy aloa.

Epidendrum zakoreňujúce

Epidendrum radicans

048 Epidendrum radicans

DOMOV

Stredná a severná Južná Amerika

VŠIMNI SI

Korene nerastú iba z bázy rastliny.

Bežná

Táto orchidea rastie prevažne na zemi a vytvára korene pozdĺž stonky. Drobné nápadné kvety majú uprostred pysk pripomínajúci malý kríž.

Kvety vo vzduchu

049-052 · 3 / 5

Celogyna hrebenitá

Coelogyne cristata

049 Coelogyne cristata

DOMOV
Himaláje

VŠIMNI SI

Pahlza je zhrubnutá stonka, nie pravá cibuľa.

Vzácná

Celogyna hrebenitá je horská orchidea s bielymi kvetmi a žltou kresbou na pysku. Rastie na stromoch alebo skalách a vytvára zhrubnuté stonkové zásobné orgány, pahlzy.

Brásia bradavičnatá

Brassia verrucosa

050 Brassia verrucosa

DOMOV

Mexiko a tropická
Amerika

VŠIMNI SI

Pre tvar kvetu patrí medzi „pavúčie orchidey“.

Bežná

Brásia má veľmi úzke a dlhé okvetné lístky. Tie môžu dosahovať približne pätnásť centimetrov a dávajú kvetu nápadný pavúkovitý vzhľad.

Tilandsia bradovitá

Tillandsia usneoides

051 Tillandsia usneoides

DOMOV
Teplé oblasti Ameriky

VŠIMNI SI

„Španielsky mach“ nie je mach ani lišajník.

Bežná

Dlhé sivasté vlákna tejto tilandsie visia z konárov stromov. Vodu zachytáva povrchom listov; strom využíva ako oporu, nie ako hostiteľa na odber živín.

Tilandsia fialovokvetá

Tillandsia ionantha

052 Tillandsia ionantha

DOMOV

Mexiko a Stredná
Amerika

VŠIMNI SI

„Ionantha“ odkazuje na fialový kvet.

Menej bežná

Drobná tilandsia má úzke listy usporiadané v ružici. Patrí medzi bromélie a vytvára rúrkovité fialové kvety; v prírode býva prichytená na iných rastlinách.

Kvety vo vzduchu

053–056 · 4 / 5

Tilandsia vzpriamená

Tillandsia stricta

053 *Tillandsia stricta*

DOMOV

Južná Amerika

VŠIMNI SI

Epifyt znamená rastlinu rastúcu na rastline.

Bežná

Tillandsia vzpriamená rastie ako epifyt na iných rastlinách. Jej úzke listy tvoria hustú ružicu; korene jej pomáhajú najmä pevne sa prichytiť k podkladu.

Guzmánia jazykovitá

Guzmania lingulata

054 *Guzmania lingulata*

DOMOV

Tropická Amerika

VŠIMNI SI

Druhové meno znamená „jazykovitá“.

Bežná

Guzmánia vytvára hviezdovitú ružicu listov. Nápadná červená či oranžová časť súkvetia je tvorená listeňmi, ktoré sa odlišujú od skutočných drobných kvetov.

Echmea pásikavá

Aechmea fasciata

055 *Aechmea fasciata*

DOMOV

Brazília

VŠIMNI SI

Ružica môže fungovať ako malý vodný svet.

Bežná

Pevné pásikované listy tvoria lievik, v ktorom sa zachytáva voda. V prírode sa v takýchto miniatúrnych nádržkách môžu usídlieť drobné živočíchy aj iné organizmy.

Bilbergia ovisnutá

Billbergia nutans

056 *Billbergia nutans*

DOMOV

Južná Amerika

VŠIMNI SI

V angličtine ju prezývajú „kráľovnine slzy“.

Menej bežná

Bilbergia je epifytická bromélia z Brazílie a susedných krajín. Pestuje sa ako okrasná rastlina; jej úzke listy a ovisnuté súkvetie ju odlišujú od mnohých príbuzných.

Kvety vo vzduchu

057–060 · 5 / 5

Parožnatka vidlicovitá

Platycerium bifurcatum

057 Platycerium bifurcatum

DOMOV

Východná Austrália

VŠIMNI SI

Je to papraď, a preto nemá kvety.

Bežná

Parožnatka má dva odlišné typy listov. Okrúhle ochranné listy zachytávajú organické zvyšky, zatiaľ čo vidlicovité listy nesú na spodnej strane výtrusy.

Dischídia mincovitá

Dischidia nummularia

059 Dischidia nummularia

DOMOV

Ázia a Austrália

VŠIMNI SI

Napriek prezývke „gombíková orchidea“ nie je orchidea.

Menej bežná

Drobné okrúhle listy vyrastajú v protistojných pároch na popínavej stonke. Dischídia často žije na kmeňoch stromov a jej listy pripomínajú malé mince.

Slezinník hniezdovitý

Asplenium nidus

058 Asplenium nidus

DOMOV

Tropické oblasti

VŠIMNI SI

Čierny stred listu je výrazná stredná žila.

Bežná

Dlhé jednoduché listy vytvárajú širokú ružicu pripomínajúcu hniezdo. Táto papraď môže rásť na stromoch; na rubovej strane listov tvorí pásiky výtrusníc.

Hoja mäsitá

Hoya carnosa

060 Hoya carnosa

DOMOV

Východná Ázia

VŠIMNI SI

Kvetné zoskupenie tvorí veľa malých hviezd.

Bežná

Hoja má dužinaté lesklé listy a zoskupenia hviezdovitých voňavých kvetov. Ich hrubý povrch pripomína vosk alebo porcelán, preto sa volá aj voskovka.

Zelení lovci

061-064 · 1 / 5

Mucholapka podivná

Dionaea muscipula

061 Dionaea muscipula

DOMOV

Severná a Južná
Karolína

VŠIMNI SI

Pasca je premenený
list, nie kvet.

Bežná

Mucholapka chytá drobné živočíchy pomocou listov, ktoré sa dokážu zavrieť. Na ich vnútornej strane sú citlivé chlčky; opakovaný dotyk pomáha odlišiť korisť od náhodného podnetu.

Rosička kapská

Drosera capensis

063 Drosera capensis

DOMOV

Južná Afrika

VŠIMNI SI

Aj mäsožravá rastlina
potrebuje slnečné
svetlo.

Menej bežná

Predĺžené listy rosičky kapskej zachytávajú drobné článkonožce lepkavými žľazami. List sa môže postupne stočiť okolo koristi, čím uľahčuje trávenie.

Rosička okrúhlostá

Drosera rotundifolia

062 Drosera rotundifolia

DOMOV

Severné oblasti sveta

VŠIMNI SI

Lesklé kvapky nie sú
obyčajná ranná rosa.

Menej bežná

Okrúhle listy rosičky nesú červené žľazkaté chlčky s lepkavými kvapkami. Rastie na mokrých, chudobných stanovištiach a z koristi získava doplnkové živiny.

Rosička anglická

Drosera anglica

064 Drosera anglica

DOMOV

Severná pologuľa

VŠIMNI SI

Rastie aj mimo
Anglicka, dokonca na
Havaji.

Bežná

Rosička anglická má úzke predĺžené listy pokryté lepkavými žľazami. V chladných oblastiach zimu prečkáva v malom púčiku z pevne zvinutých listov.

Zelení lovci

065–068 · 2 / 5

Rosička dvojvidlicová

Drosera binata

065 Drosera binata

DOMOV

Austrália a Nový Zéland

VŠIMNI SI

Rozvetvené listy sú medzi rosičkami nezvyčajné.

Bežná

Táto rosička má úzke listy, ktoré sa vidlicovito rozvetvujú. Lepké žľazy pokrývajú ramená listov a umožňujú jej zachytiť drobnú korisť.

Rosička Alicina

Drosera aliciae

066 Drosera aliciae

DOMOV

Južná Afrika

VŠIMNI SI

Kvet a pasca majú na rastline odlišné úlohy.

Bežná

Rosička Alicina tvorí malú hustú ružicu klinovitých listov. Ružové kvety vyrastajú na vysokej stonke, ďaleko od lepkavých listových pascí.

Rosička lopatkovitá

Drosera spatulata

067 Drosera spatulata

DOMOV

Ázia a Oceánia

VŠIMNI SI

Druhové meno odkazuje na lopatkovitý list.

Menej bežná

Táto rosička tvorí ružicu lyžicovitých listov s lepkavými žľazami. Je tvarovo premenlivá a rastie v širokom území od častí Ázie po Austráliu a Nový Zéland.

Rosička schizandra

Drosera schizandra

068 Drosera schizandra

DOMOV

Queensland, Austrália

VŠIMNI SI

Tento druh poznáme z austrálskeho Queenslandu.

Bežná

Austrálska rosička má široké oválne až okrúhle listy. Ich špička sa niekedy vyvíja s výrezom, takže list môže pripomínať srdce.

Zelení lovci

069-072 · 3 / 5

Saracénia purpurová

Sarracenia purpurea

069 Sarracenia purpurea

DOMOV
Severná Amerika

VŠIMNI SI
Voda v krčiazku nie je dôvod na jej vylievanie.

Menej bežná

Nízke krčiazky saracénie sú premenené listy a zachytávajú aj dažďovú vodu. Vo vnútri môžu spolu s rastlinou fungovať drobné organizmy podieľajúce sa na rozklade koristi.

Saracénia žltá

Sarracenia flava

070 Sarracenia flava

DOMOV
Juhovýchod USA

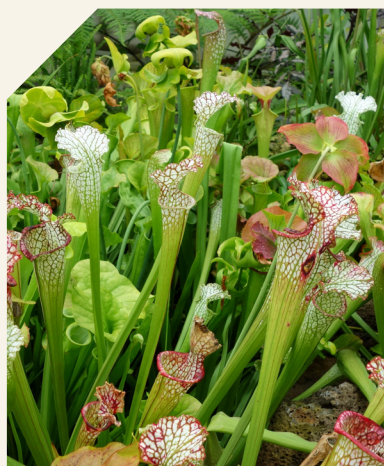
VŠIMNI SI
Viečko obmedzuje prísun nadbytočnej dažďovej vody.

Bežná

Vysoké duté listy tvoria žltkasté rúrkovité pasce. Hmyz láka nektár pri otvore a po strate opory môže skĺznuť dovnútra, kde ho rastlina trávi.

Saracénia bielolistá

Sarracenia leucophylla

071 Sarracenia leucophylla

DOMOV
Juhovýchod USA

VŠIMNI SI
Biely vrchol je súčasť listu, nie kvet.

Bežná

Hornú časť vzpriamených pascí zdobia biele pozadie s červenofialovou žilnatinou. Saracénia žije na vlhkých pôdach s malým množstvom dostupných živín.

Saracénia červená

Sarracenia rubra

072 Sarracenia rubra

DOMOV
Juhovýchod USA

VŠIMNI SI
Hmyz sa láka k otvoru nektárom.

Menej bežná

Táto saracénia vytvára trsy pomerne úzkych rúrkovitých listov. Ich hladký vnútorný povrch a chĺpky smerujúce nadol sťažujú koristi návrat z pasce.

Zelení lovci

073–076 · 4 / 5

Krčiaznik rádžov

Nepenthes rajah

073 Nepenthes rajah

DOMOV

Hory na Borneu

VŠIMNI SI

Patrí medzi krčiazniky s najväčšími pascami.

Vzácná

Krčiaznik rádžov rastie na niekoľkých horských stanovištiach v malajzijskom Sabahu. Jeho veľké urnovité pasce môžu obsahovať niekoľko litrov tekutiny.

Krčiaznik Rafflesov

Nepenthes rafflesiana

074 Nepenthes rafflesiana

DOMOV

Juhovýchodná Ázia

VŠIMNI SI

Spodné a horné pasce jednej rastliny sa líšia.

Bežná

Tento nížinný krčiaznik rastie na vlhkých otvorených stanovištiach. Jeho popínava stonka môže byť dlhá mnoho metrov a vytvára rôzne tvarované krčiazky.

Krčiaznik fľaškovitý

Nepenthes ampullaria

075 Nepenthes ampullaria

DOMOV

Juhovýchodná Ázia a Nová Guinea

VŠIMNI SI

Mäsožravý rod má aj čiastočného „zbierača lístia“.

Bežná

Krátke baňaté krčiazky zbierajú aj lístie padajúce z lesa. Tento druh získava časť živín z rozkladajúcich sa rastlinných zvyškov, nielen z ulovených živočíchov.

Krčiaznik odseknutý

Nepenthes truncata

076 Nepenthes truncata

DOMOV

Filipíny

VŠIMNI SI

Krčiazok vzniká na konci listovej úponky.

Vzácná

Krčiaznik odseknutý je filipínsky druh s veľkými listami a mohutnými pascami. Široká listová čepeľ má pri špičke charakteristický výrez a môže pripomínať srdce.

Zelení lovci

077–080 · 5 / 5

Tučnica obyčajná

Pinguicula vulgaris

077 Pinguicula vulgaris

DOMOV

Severná pologuľa

VŠIMNI SI

Na zimu vytvára pokojový púčik.

Bežná

Tučnica má prízemnú ružicu listov s lepkavými žľazami. Drobné živočíchy zostávajú na povrchu a tráviace enzýmy z nich uvoľňujú živiny.

Tučnica moranská

Pinguicula moranensis

078 Pinguicula moranensis

DOMOV

Mexiko a Guatemala

VŠIMNI SI

Letná a zimná ružica môžu vyzeráť odlišne.

Bežná

Tučnica moranská má lepkavé listy a nápadné kvety. Počas roka môže meniť tvar ružice: v suchšom období tvorí menšie, sukulentnejšie listy.

Bublinatka obyčajná

Utricularia vulgaris

079 Utricularia vulgaris

DOMOV

Európa a Ázia

VŠIMNI SI

Zimu prečkáva v osobitných púčikoch, turiónoch.

Menej bežná

Bublinatka voľne pláva vo vode a nevytvára pravé korene. Na jemne delených listoch má drobné mechúrikové pasce; žlté kvety vynáša nad hladinu.

Darlingtonia kalifornská

Darlingtonia californica

080 Darlingtonia californica

DOMOV

Kalifornia a Oregon

VŠIMNI SI

Pod otvorom visí listový výbežok ako hadí jazyk.

Bežná

Duté listy darlingtonie sú pri vrchole ohnuté a pripomínajú hlavu kobry. Rastie na trvalo vlhkých, živinovo chudobných miestach s prúdiacou vodou.

Rozkvitnutá krajina

081–084 · 1 / 5

Snečnica ročná

Helianthus annuus

081 *Helianthus annuus*

DOMOV

Severná Amerika

VŠIMNI SI

Zrelé úbory sa zvyčajne neotáčajú za slnkom.

Bežná

Snečnica je jednoročná rastlina pestovaná pre semená a olej. Jej veľký „kvet“ je súkvetie z mnohých drobných kvetov so spoločným stredom.

Nevädza poľná

Centaurea cyanus

083 *Centaurea cyanus*

DOMOV

Európa

VŠIMNI SI

Nie každý modrý „lístok“ patrí jednému veľkému kvetu.

Bežná

Nevädza bývala bežná medzi obilninami. Jej modrý úbor tvorí viac drobných kvetov; intenzívne hospodárenie ju na mnohých miestach vytlačilo z polí.

Mak vlčí

Papaver rhoeas

082 *Papaver rhoeas*

DOMOV

Európa, Ázia a severná Afrika

VŠIMNI SI

Semená môžu dlho čakať v pôde.

Menej bežná

Mak vlčí je jednoročná rastlina s nápadnými červenými kvetmi. Dobré sa mu darí na narušenej pôde, preto býva spojený s poľami a ich okrajmi.

Margaréta biela

Leucanthemum vulgare

084 *Leucanthemum vulgare*

DOMOV

Európa a mierna Ázia

VŠIMNI SI

Biela obruba a žltý stred tvoria spoločné súkvetie.

Bežná

Margaréta je trváca bylina s bielymi jazykovitými kvetmi okolo žltého stredu. Celý útvar je úbor a pod zemou má rastlina plazivý podzemok.

Rozkvitnutá krajina

085–088 · 2 / 5

Sedmokráska obyčajná

Bellis perennis

085 Bellis perennis

DOMOV
Európa

VŠIMNI SI

Dokáže kvitnúť počas veľkej časti roka.

Bežná

Sedmokráska tvorí nízku ružicu listov a drobné úbory na bezlistých stonkách. Dobre znáša pravidelné kosenie, a preto sa často objavuje v trávnikoch.

Prvosienka jarná

Primula veris

087 Primula veris

DOMOV
Európa a západná
Ázia

VŠIMNI SI

„Veris“ v jej mene odkazuje na jar.

Menej bežná

Prvosienka je trváca bylina, ktorá kvitne na jar. Zo zeme vyrastá listová ružica a na stonke sa zoskupujú ovisnuté žlté kvety.

Púpava lekárska

Taraxacum officinale

086 Taraxacum officinale

DOMOV
Pôvodne Eurázia

VŠIMNI SI

Biela „padáková“ časť pomáha plodu letieť.

Bežná

Žlté úbory púpavy sa menia na guľu ochlpených nažiek, ktoré roznáša vietor. Meno Taraxacum officinale sa často používa v širšom zmysle pre skupinu podobných púpav.

Snežienka jarná

Galanthus nivalis

088 Galanthus nivalis

DOMOV
Európa

VŠIMNI SI

Druhé meno nivalis znamená „snežný“.

Bežná

Snežienka patrí k skoro kvitnúcim cibuľovinám. Ovisnuté biele kvety sa objavujú už na konci zimy; rastlinu si nesmieme zamieňať s podobnou bleduľou.

Rozkvitnutá krajina

089–092 · 3 / 5

Šafran jarný

Crocus vernus

089 *Crocus vernus*

DOMOV

Európske pohoria

VŠIMNI SI

Nie je to šafran pestovaný na koreninu.

Menej bežná

Jarný šafran rastie prirodzene v Alpách, Pyrenejach a na Balkáne. Jeho záhradné formy kvitnú skoro na jar a môžu mať biele, fialové alebo pruhované kvety.

Horec bezbyľový

Gentiana acaulis

091 *Gentiana acaulis*

DOMOV

Hory strednej a južnej Európy

VŠIMNI SI

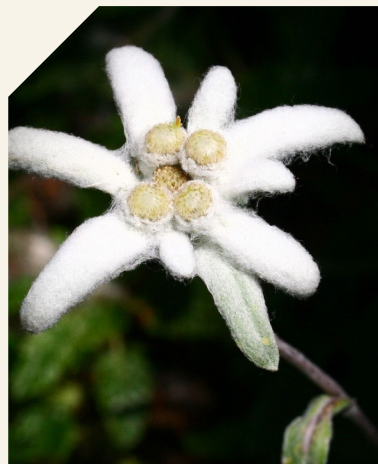
Kvetná stonka je krátka, nie úplne neprítomná.

Vzácná

Nízky horec má veľké modré lievikovité kvety na veľmi krátkej stonke. Jeho vždyzelené listy vytvárajú prízemné ružice a rastlina môže tvoriť celé vankúše.

Plesnivec alpínsky

Leontopodium nivale

090 *Leontopodium nivale*

DOMOV

Európske hory

VŠIMNI SI

Biele „hviezdy“ tvoria aj chlpaté listene.

Vzácná

Plesnivec rastie na skalnatých horských stanovištiach. Husté chlčky na listoch a súkvetí pomáhajú obmedzovať vysychanie a chránia pred náročnými podmienkami vo výške.

Orlíček obyčajný

Aquilegia vulgaris

092 *Aquilegia vulgaris*

DOMOV

Európa

VŠIMNI SI

Ostroha je súčasť kvetu, nie trň.

Menej bežná

Orlíček má kvety s predĺženými ostrohami, v ktorých sa nachádza nektár. Vo voľnej prírode bývajú kvety modré či fialové; záhradné formy sú veľmi rozmanité.

Rozkvitnutá krajina

093-096 · 4 / 5

Náprstník červený

Digitalis purpurea

093 *Digitalis purpurea*

DOMOV
Európa

VŠIMNI SI

Meno *Digitalis* súvisí s tvarom kvetu.

Bežná

Náprstník vytvára najskôr listovú ružicu a neskôr vysokú kvetnú stonku. Rúrkovité kvety pripomínajú náprstky; celá rastlina je jedovatá a nie je určená na domáce liečenie.

Kosatec nemecký

Iris x germanica

094 *Iris x germanica*

DOMOV

Záhradný kríženec

VŠIMNI SI

Znak x vo vedeckom mene označuje krížence.

Bežná

Kosatec nemecký je trváca podzemkatá rastlina hybridného pôvodu. Má mečovité listy a kvety s nápadným „fúzom“ na vonkajších okvetných lístkoch.

Ľalia biela

Lilium candidum

095 *Lilium candidum*

DOMOV
Balkán a Blízky východ

VŠIMNI SI

Na rozdiel od mnohých ľalií má zimnú listovú ružicu.

Bežná

Pravá biela ľalia vytvára podzemnú cibuľu a vysokú kvetnú stonku. Voňavé biele kvety so žltkastým vnútrom sa pestujú už od staroveku.

Pivonka lekárska

Paeonia officinalis

096 *Paeonia officinalis*

DOMOV

Južná Európa

VŠIMNI SI

Názov „lekárska“ nie je odporúčanie na samoliečbu.

Menej bežná

Pivonka lekárska je trváca bylina s delenými listami. Na jar nesie veľké miskovité ružové až červené kvety; v záhradách existujú aj plnokveté formy.

Rozkvitnutá krajina

097–100 · 5 / 5

Ruža šípová

Rosa canina

097 Rosa canina

DOMOV

Európa, Ázia a
severná Afrika

VŠIMNI SI

Šípka ukrýva
množstvo drobných
plodov.

Bežná

Šípková ruža vytvára oblúkovité konáre s háčikovými ostňami. Svetloružové kvety sa menia na červené šípky, ktoré na jeseň poskytujú potravu živočíchom.

Georgína perovitá

Dahlia pinnata

099 Dahlia pinnata

DOMOV

Pestované formy z
Mexika

VŠIMNI SI

Zásoby uchováva v
koreňoch, nie v cibuli.

Menej bežná

Georgína má hľuznaté korene a nápadné úbory. Záhradné rastliny označované týmto menom sú veľmi premenlivé a často majú zložitý hybridný pôvod.

Hortenzia kalinolistá

Hydrangea macrophylla

098 Hydrangea macrophylla

DOMOV

Japonsko

VŠIMNI SI

Nie všetky odrody
menia farbu rovnakým
spôsobom.

Bežná

Hortenzia je opadavý ker s veľkými súkvetiami. Pri mnohých pestovaných formách farbu ovplyvňuje dostupnosť hliníka súvisiaca s pôdnymi podmienkami, nie iba samotná kyslosť.

Echinacea purpurová

Echinacea purpurea

100 Echinacea purpurea

DOMOV

Východ Severnej
Ameriky

VŠIMNI SI

Pichľavý stred
prípadne malého
ježka.

Bežná

Echinacea rastie na priekážach a otvorených stanovištiach. Jej úbor má vystúpený stred obklopený ružovofialovými jazykovitými kvetmi a navštevujú ho včely aj motýle.

Pod korunami stromov

101–104 · 1 / 5

Dub letný

Quercus robur

101 Quercus robur

DOMOV

Európa a západná
Ázia

VŠIMNI SI

Na jednom dube môže
žiť pestré
spoločenstvo
organizmov.

Bežná

Dub letný je dlhoveký strom s laločnatými listami. Jeho žalude rastú na stopkách a poskytujú potravu mnohým vtákom i cicavcom.

Buk lesný

Fagus sylvatica

102 Fagus sylvatica

DOMOV

Európa

VŠIMNI SI

Aj starý buk má často
pomerne hladkú kôru.

Menej bežná

Buk má hladkú sivú kôru a hustú korunu, pod ktorou býva málo svetla. Jeho plody, bukvice, sú významnou potravou lesných živočíchov.

Javor mliečny

Acer platanoides

103 Acer platanoides

DOMOV

Európa a západná
Ázia

VŠIMNI SI

Plody majú krídla a
rastú v pároch.

Menej bežná

Javor mliečny má dlaňovito laločnaté listy a širokú korunu. Pri odlomení stopky listu vyteká biela mliečna šťava, podľa ktorej dostal slovenské meno.

Javor horský

Acer pseudoplatanus

104 Acer pseudoplatanus

DOMOV

Európa a západná
Ázia

VŠIMNI SI

Staršia kôra sa
odlupuje v
nepravidelných
plochách.

Bežná

Javor horský je mohutný opadavý strom, ktorý dobre znáša vietor. Jeho dvojice krídlatých plodov sa pri páde otáčajú ako malé vrtuľky.

Pod korunami stromov

105–108 · 2 / 5

Breza previsnutá

Betula pendula

105 Betula pendula

DOMOV

Európa a Ázia

VŠIMNI SI

Biela kôra je jej najznámejšia vizitka.

Bežná

Breza má nápadnú bielu odlupujúcu sa kôru a štíhle konáriky. V dospelosti na nich visia približne trojuholníkové listy s pílkovitým okrajom.

Jaseň štíhly

Fraxinus excelsior

107 Fraxinus excelsior

DOMOV

Európa a západná Ázia

VŠIMNI SI

Patrí do čeľade olivovníkovitých.

Menej bežná

Jaseň má zložené listy z viacerých lístkov a pružné pevné drevo. V zime ho pomáhajú rozoznať nápadné čierne púčiky na koncoch výhonkov.

Lipa malolistá

Tilia cordata

106 Tilia cordata

DOMOV

Európa a západná Ázia

VŠIMNI SI

List a listeň nie sú to isté.

Bežná

Lipa má drobnejšie srdcovité listy a voňavé kvety. Súkvetie je spojené so svetlým podlhovastým listeňom, ktorý sprevádza neskôr aj plody.

Brest horský

Ulmus glabra

108 Ulmus glabra

DOMOV

Európa a západná Ázia

VŠIMNI SI

Ľavá a pravá polovica listu nie sú rovnaké.

Bežná

Brest horský uprednostňuje vlhké lesy a pôdy s dostatkom vody. Jeho listy sú drsné a pri báze nápadne nesúmerné; okřídlené plody dozrievajú skoro.

Pod korunami stromov

109–112 · 3 / 5

Vrba biela

Salix alba

109 Salix alba

DOMOV

Európa a Ázia

VŠIMNI SI

Samčie a samičie kvety rastú na rôznych stromoch.

Menej bežná

Vrba biela je strom s úzkymi listami pokrytými jemnými chlpkami. Práve svetlá spodná strana listu stojí za jej pomenovaním.

Topol osikový

Populus tremula

110 Populus tremula

DOMOV

Mierne oblasti Eurázie

VŠIMNI SI

Chvenie listov vysvetľuje jej druhové meno.

Bežná

Osika má na dospelých konároch skoro okrúhle listy. Ich sploštené stopky umožňujú, aby sa listy triasli aj v slabom vánku.

Jelša lepkavá

Alnus glutinosa

111 Alnus glutinosa

DOMOV

Európa a okolie

VŠIMNI SI

Drobné drevnaté plodenstvá pripomínajú šištinky.

Bežná

Jelša dobre rastie pri vode a má zaoblené listy. V koreňoch žije v spolupráci s baktériami rodu Frankia, ktoré jej pomáhajú získavať dusík.

Lieska obyčajná

Corylus avellana

112 Corylus avellana

DOMOV

Európa a západná Ázia

VŠIMNI SI

Orech je skutočný botanický plod.

Menej bežná

Lieska je opadavý ker pestovaný pre lieskové orechy. Má okrúhle pílkovité listy a jej samčie jahňady sa objavujú veľmi skoro na jar.

Pod korunami stromov

113–116 · 4 / 5

Hrab obyčajný

Carpinus betulus

113 Carpinus betulus

DOMOV

Európa a západná
Ázia

VŠIMNI SI

Hrab patrí do rovnakej
čeleade ako breza.

Bežná

Hrab má hladkú sivastú kôru a listy s výraznými žilami. Ich zvrásnený vzhľad a pílkovitý okraj ho pomáhajú rozlíšiť od podobného buka.

Pagaštan konský

Aesculus hippocastanum

114 Aesculus hippocastanum

DOMOV

Balkán

VŠIMNI SI

Pagaštan a gaštan nie
sú blízki príbuzní.

Bežná

Pagaštan má dlaňovito zložené listy a vzpriamené súkvetia. Jeho lesklé hnedé semená nie sú jedlé gaštany: tie pochádzajú z iného stromu.

Smrek obyčajný

Picea abies

115 Picea abies

DOMOV

Severná a stredná
Európa

VŠIMNI SI

Jeho šišky na
konároch visia
smerom nadol.

Bežná

Smrek je vždyzelený ihličnan s krátkymi ihlicami a ovisnutými šiškami. V horských lesoch tvorí významnú súčasť porastov a pestuje sa aj pre drevo.

Jedľa biela

Abies alba

116 Abies alba

DOMOV

Európske pohoria

VŠIMNI SI

Jedľové šišky
zvyčajne nenájdeme
celé pod stromom.

Menej bežná

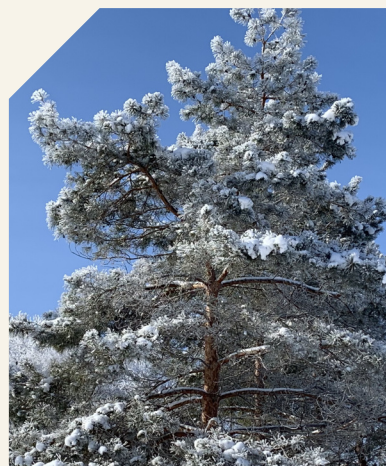
Jedľa má sploštené ihlice s dvoma svetlými pásikmi na spodnej strane. Jej šišky stoja na konároch vzpriamene a po dozretí sa rozpadávajú.

Pod korunami stromov

117–120 · 5 / 5

Borovica lesná

Pinus sylvestris

117 Pinus sylvestris

DOMOV
Eurázia

VŠIMNI SI

Dve ihlice vyrastajú z jedného krátkeho výhonku.

Bežná

Borovicu lesnú prezrádza oranžovočervená kôra v hornej časti kmeňa. Jej modrozelené ihlice rastú vo dvojiciach a strom znáša aj chudobnejšie pôdy.

Smrekovec opadavý

Larix decidua

118 Larix decidua

DOMOV

Európske hory

VŠIMNI SI

Nie všetky ihličnaté stromy sú vždyzelené.

Bežná

Smrekovec má mäkké svetlozelené ihlice, ktoré pred zimou zožltnú a opadnú. Na jar opäť vyrastú; tento strom je teda opadavý ihličnan.

Tis obyčajný

Taxus baccata

119 Taxus baccata

DOMOV
Európa a okolie

VŠIMNI SI

Červený miešok nie je pravá bobuľa.

Vzácná

Tis je pomaly rastúci ihličnan s mäkkými plochými ihlicami. Červený dužinatý miešok obklopuje semeno; rastlinu ani semeno nechutnávame, pretože obsahujú jedy.

Ginkgo dvojlaločné

Ginkgo biloba

120 Ginkgo biloba

DOMOV

Východná Ázia

VŠIMNI SI

Semeno pripomína plod, ale ginkgo pravé plody netvorí.

Vzácná

Ginkgo má jedinečné vejárovité listy, ktoré na jeseň žltnú. Je posledným žijúcim druhom svojej vývojovej skupiny; podobné ginká poznáme aj z dávnych skamenelín.

Obri teplých krajín

121-124 · 1 / 5

Baobab prstnatý

Adansonia digitata

121 *Adansonia digitata*

DOMOV

Africké savany

VŠIMNI SI

V období bez listov pripomína strom obrátený koreňmi nahor.

Bežná

Baobab má veľmi široký kmeň a dokáže sa dožiť vysokého veku. V suchých savanách poskytuje živočíchom i ľuďom potravu a úkryt.

Baobab Grandidierov

Adansonia grandidieri

122 *Adansonia grandidieri*

DOMOV

Madagaskar

VŠIMNI SI

Miestne meno znamená „matka lesa“.

Vzácná

Tento baobab rastie prirodzene iba na Madagaskare. Mohutný valcovitý kmeň a plochá koruna tvoria známu siluetu madagaskarskej Aleje baobabov.

Kokosovník obyčajný

Cocos nucifera

123 *Cocos nucifera*

DOMOV

Tropické pobrežia

VŠIMNI SI

Kokosová voda nie je to isté ako kokosové mlieko.

Menej bežná

Kokosovník je palma s dlhými perovitými listami. Jeho plod obsahuje vláknitú vrstvu, tvrdú škrupinu a semeno s bielou dužinou a kokosovou vodou.

Datľovník pravý

Phoenix dactylifera

124 *Phoenix dactylifera*

DOMOV

Juhozápadná Ázia

VŠIMNI SI

Samčie a samičie kvety sú na rôznych palmách.

Bežná

Datľovník sa od dávna pestuje pre sladké datle. Dospelá palma má dlhé perovité listy a zrelé plody vyrastajú v hustých zoskupeniach.

Obri teplých krajín

125–128 · 2 / 5

Palma olejná

Elaeis guineensis**125** *Elaeis guineensis*

DOMOV

Západná a stredná
Afrika

VŠIMNI SI

Olej sa získava z
dužiny aj z jadra
semena.

Bežná

Palma olejná sa pestuje pre plody bohaté na olej. Dnes rastie na rozsiahlych plantážach; ich zakladanie musí brať ohľad na lesy a miestne ekosystémy.

Palma žltkastá

Chrysalidocarpus lutescens**127** *Chrysalidocarpus lutescens*

DOMOV

Madagaskar

VŠIMNI SI

Nie je to druh *Areca*
catechu.

Menej bežná

Táto palma vytvára viac tenkých žltkastých stoniek a oblúkovité perovité listy. V obchodoch je často označená ako areka alebo starším menom *Dypsis lutescens*.

Palma kráľovská

Roystonea regia**126** *Roystonea regia*

DOMOV

Karibik a Stredná
Amerika

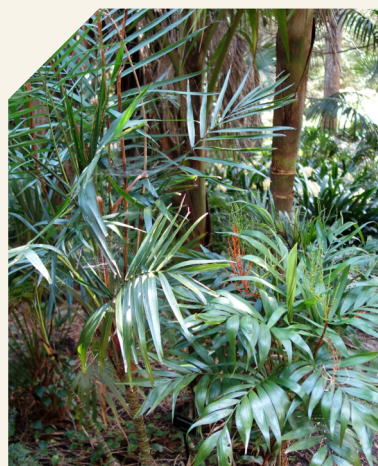
VŠIMNI SI

Je národným stromom
Kuby.

Bežná

Palma kráľovská má vysoký hladký kmeň a nápadnú zelenú časť pod korunou. Jej plody konzumujú vtáky a netopiere, ktoré pomáhajú rozširovať semená.

Chamedorea pôvabná

Chamaedorea elegans**128** *Chamaedorea elegans*

DOMOV

Mexiko a Guatemala

VŠIMNI SI

Malá palma môže byť
už dospelá a kvitnúca.

Bežná

Chamedorea je drobná palma z tropických dažďových lesov. Pestuje sa aj v izbách a niektoré jedince dokážu kvitnúť už pri malej výške.

Obri teplých krajín

129–132 · 3 / 5

Ravenala madagaskarská

Ravenala madagascariensis

129 Ravenala madagascariensis

DOMOV
Madagaskar

VŠIMNI SI

Vejárový tvar z nej
nerobí pravú palmu.

Menej bežná

Veľké listy na dlhých stopkách vytvárajú plochý vejár. Ravenala je známa ako „palma cestovateľov“, no botanicky patrí do čeľade streliciovitých.

Kaučukovník brazílsky

Hevea brasiliensis

130 Hevea brasiliensis

DOMOV
Amazonia

VŠIMNI SI

Má zložené listy z
troch lístkov.

Menej bežná

Kaučukovník je hlavný zdroj prírodného kaučuku. Z narezaných miest v kôre sa zbiera mliečny latex, ktorý rastlina vytvára vo svojich pletivách.

Figovník bengálsky

Ficus benghalensis

131 Ficus benghalensis

DOMOV
Indický subkontinent

VŠIMNI SI

Zdanlivý háj môže
patríť jednému stromu.

Bežná

Banyán vytvára vzdušné korene, ktoré po dosiahnutí zeme hrubnú na podporné kmene. Jeden strom tak môže vytvoriť rozložitú korunu podopretú mnohými „stĺpmi“.

Figovník posvätný

Ficus religiosa

132 Ficus religiosa

DOMOV
Južná Ázia

VŠIMNI SI

Dlhá listová špička
pomáha odvádzať
vodu.

Menej bežná

Figovník posvätný má srdcovité listy s dlhou špičkou. Je významný v náboženských tradíciách južnej Ázie a pod takýmto stromom mal Buddha dosiahnuť osvietenie.

Obri teplých krajín

133–136 · 4 / 5

Vlnovec päťtyčinkový

Ceiba pentandra

133 Ceiba pentandra

DOMOV

Tropická Amerika

VŠIMNI SI

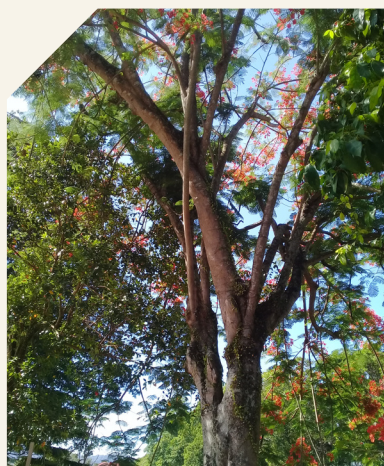
Kapok a pravá bavlna pochádzajú z rôznych rastlín.

Bežná

Vlnovec je mohutný strom, ktorého semená sprevádzajú ľahké vlákna nazývané kapok. Pestuje sa aj v iných tropických krajinách pre tento bavlnu podobný materiál.

Delonix kráľovský

Delonix regia

135 Delonix regia

DOMOV

Madagaskar

VŠIMNI SI

Patrí medzi bôbovité rastliny.

Bežná

Delonix má jemne delené listy a nápadné oranžovočervené kvety. V tropických mestách sa pestuje ako okrasný strom s rozložitou korunou.

Žakaranda mimózolistá

Jacaranda mimosifolia

134 Jacaranda mimosifolia

DOMOV

Južná Amerika

VŠIMNI SI

Papraďovitý list neznamená, že strom je papraď.

Bežná

Žakaranda je strom pestovaný pre dlhotrvajúce fialovomodré kvety. Po kvitnutí sa objavujú drevnaté plody; jemne delené listy pripomínajú papraď.

Eukalyptus guľatoplodý

Eucalyptus globulus

136 Eucalyptus globulus

DOMOV

Juhovýchodná Austrália

VŠIMNI SI

Mladý a dospelý list môžu vyzerat veľmi odlišne.

Menej bežná

Eukalyptus guľatoplodý je vysoký vždý zelený strom. Mladé listy bývajú modrasté a voskovité, zatiaľ čo dospelé sú podlhovasté a lesklé.

Obri teplých krajín

137–140 · 5 / 5

Koreňovník červený

Rhizophora mangle

137 Rhizophora mangle

DOMOV

Tropické pobrežia

VŠIMNI SI

Korene pomáhajú stromu stáť v mäkkom pobrežnom podklade.

Bežná

Koreňovník rastie v mangrovoch a má oblúkovité oporné korene nad vodou. Jeho zárodok začína rásť ešte na materskej rastline a neskôr sa šíri vodou.

Avicennia pobrežná

Avicennia marina

138 Avicennia marina

DOMOV

Pobrežia Indo-Pacifiku

VŠIMNI SI

Dýchacie korene sa nazývajú pneumatofory.

Bežná

Avicennia žije v prílivovej zóne. Z bahna jej vyrastajú tenké dýchacie korene, ktoré pomáhajú získavať kyslík v prostredí, kde ho v pôde býva málo.

Dracéna dračia

Dracaena draco

139 Dracaena draco

DOMOV

Kanárske ostrovy a okolie

VŠIMNI SI

Je príbuzná izbovým dracénam, nie pravým palmám.

Vzácná

Dracéna dračia vytvára hrubý kmeň a rozvetvenú korunu s ružicami listov. Po kvitnutí sa stonka rozvetvuje, čím postupne vzniká jej osobitý tvar.

Cykas japonský

Cycas revoluta

140 Cycas revoluta

DOMOV

Južné Japonsko

VŠIMNI SI

Okraje jeho lístkov sú podvinuté.

Bežná

Cykas má korunu pevných perovitých listov a hrubý kmeň. Podobá sa na palmu, ale patrí medzi nahosemenné rastliny a nevytvára pravé kvety ani plody.

Rastliny na našom stole

141–144 · 1 / 5

Jabloň domáca

Malus domestica

DOMOV

Pôvodom Stredná Ázia

VŠIMNI SI

Štepenie zachováva vlastnosti vybranej odrody.

141 Malus domestica

Bežná

Jabloň domáca sa pestuje v tisícoch odrôd. Strom vypestovaný zo semena však nemusí mať rovnaké jablká ako jeho rodič, preto sa odrody často rozmnožujú štepením.

Hruška obyčajná

Pyrus communis

DOMOV

Európa a západná Ázia

VŠIMNI SI

Nie všetky hrušky na svete sú ten istý druh.

142 Pyrus communis

Menej bežná

Hruška obyčajná je základom mnohých európskych ovocných odrôd. Patrí do čeľade ružovitých; ázijské hrušky často pochádzajú z iných druhov.

Čerešňa vtáčia

Prunus avium

DOMOV

Západná Eurázia

VŠIMNI SI

Vtáky pomáhajú rozširovať semená stromu.

143 Prunus avium

Menej bežná

Čerešňa vtáčia je opadavý strom s bielymi jarnými kvetmi. Jej zrelé dužinaté plody obsahujú jednu kôstku a sú potravou pre mnohé vtáky.

Slivka domáca

Prunus domestica

DOMOV

Pestované v miernom pásme

VŠIMNI SI

Aj ringloty patria do tejto botanickej skupiny.

144 Prunus domestica

Bežná

Slivka domáca zahŕňa množstvo ovocných foriem. Plody môžu byť oválne či guľaté a líšia sa farbou aj chuťou; každý má jednu kôstku.

Rastliny na našom stole

145–148 · 2 / 5

Vinič hroznorodý

Vitis vinifera

DOMOV

Európa a západná
Ázia

VŠIMNI SI

Úponky pomáhajú
viniču držať sa opory.

145 Vitis vinifera

Bežná

Vinič je drevnatá popínava rastlina pestovaná pre hrozno. Bobule sa konzumujú čerstvé, sušia na hrozienka alebo spracúvajú na šťavu.

Citrónovník

Citrus × limon

DOMOV

Pestovaný citrusový
kríženec

VŠIMNI SI

Znak × označuje
hybridný pôvod
rastliny.

146 Citrus × limon

Bežná

Citrónovník je vždyzelený citrus hybridného pôvodu. Jeho žltý plod má aromatickú kôru a šťavu s kyselinou citrónovou, ktorá mu dáva kyslú chuť.

Mangovník indický

Mangifera indica

DOMOV

Južná a juhovýchodná
Ázia

VŠIMNI SI

Mangovník patrí do
čelade
obličkovcovitých.

147 Mangifera indica

Menej bežná

Mangovník je veľký vždyzelený ovocný strom. Pestované odrody majú rozmanité plody; v strede zrelého manga sa nachádza veľká sploštená kôstka.

Hruškovec americký

Persea americana

DOMOV

Stredná a Južná
Amerika

VŠIMNI SI

Avokádo je botanicky
bobuľa, nie zelenina.

148 Persea americana

Bežná

Avokádo je plod vždyzeleného stromu z čelade vavrínovitých. Botanicky ide o bobuľu s jedným veľkým semenom a dužinou bohatou na olej.

Rastliny na našom stole

149–152 · 3 / 5

Ananás pestovaný

Ananas comosus

149 Ananas comosus

DOMOV

Južná Amerika

VŠIMNI SI

Je príbuzný okrasným guzmániám a echmeám.

Menej bežná

Ananás je prízemná bromélia s ružicou pevných listov. To, čo jeme, vzniká spojením častí mnohých kvetov do jedného spoločného plodenstva.

Papája melónová

Carica papaya

150 Carica papaya

DOMOV

Mexiko a Stredná Amerika

VŠIMNI SI

Nie každý vysoký „strom“ má drevnatý kmeň.

Bežná

Papája má veľké listy pri vrchole stonky a dužinaté plody. Napriek stromovitému vzhľadu je mohutnou bylinou pestovanou v teplých krajinách.

Kakaovník pravý

Theobroma cacao

151 Theobroma cacao

DOMOV

Tropická Amerika

VŠIMNI SI

Kakaové bôby sú semená, nie pravé bôby.

Vzácná

Kakaovník je vždzyelený strom, ktorého kvety vyrastajú priamo na kmeni a starších konároch. Zo semien v plodoch sa vyrába kakao a čokoláda.

Kávovník arabský

Coffea arabica

152 Coffea arabica

DOMOV

Východná Afrika a juhozápad Arábie

VŠIMNI SI

Pražené kávové zrna je semeno.

Vzácná

Kávovník arabský má lesklé listy, biele kvety a plody dozrievajúce do červena. V nich sa obvykle nachádzajú dve semená, ktoré poznáme ako kávové zrná.

Rastliny na našom stole

153–156 · 4 / 5

Rajčiak jedlý

Solanum lycopersicum

153 Solanum lycopersicum

DOMOV

Pôvodne Amerika

VŠIMNI SI

Červená nie je jediná možná farba rajčiakov.

Bežná

Rajčiak patrí do rovnakej čeľade ako zemiak a paprika. Jeho šťavnatý plod je botanicky bobuľa, hoci ho v kuchyni používame ako zeleninu.

Ľulok zemiakový

Solanum tuberosum

154 Solanum tuberosum

DOMOV

Andy, Južná Amerika

VŠIMNI SI

„Očká“ hľuzy sú púčiky.

Bežná

Zemiak sa pestuje pre podzemné hľuzy, ktoré sú zhrubnutými časťami stonky. Nadzemné zelené časti ani zelené hľuzy nie sú na ochutnávanie.

Paprika ročná

Capsicum annuum

155 Capsicum annuum

DOMOV

Amerika

VŠIMNI SI

Čili a sladká paprika môžu patriť rovnakému druhu.

Bežná

Paprika ročná zahŕňa sladké aj pálivé pestované formy. Plody môžu byť zelené, žlté či červené a za páliivosťou stojí najmä kapsaicín.

Mrkva obyčajná

Daucus carota

156 Daucus carota

DOMOV

Európa, Ázia a severná Afrika

VŠIMNI SI

Na fotografii je kvitnúca rastlina, nie koreňová zelenina.

Menej bežná

Mrkva tvorí jemne delené listy a súkvetia z drobných bielych kvetov. Záhradná mrkva je pestovanou formou tohto druhu, vyšľachtenou pre zásobný koreň.

Rastliny na našom stole

157–160 · 5 / 5

Kukurica siata

Zea mays

157 Zea mays

DOMOV

Pôvodne Mexiko

VŠIMNI SI

Každé zrno vzniká z jedného kvetu.

Bežná

Kukurica je vysoká tráva so samčím kvetom na vrchole a samičím na šúľkoch. Vznikla dlhodobým pestovaním divých príbuzných rastlín nazývaných teosinte.

Ryža siata

Oryza sativa

158 Oryza sativa

DOMOV

Pôvodne východná Ázia

VŠIMNI SI

Nie každá ryža musí rásť na zaplavenom poli.

Bežná

Ryža siata patrí medzi trávy a je dôležitou obilninou. Zahŕňa rozmanité formy vrátane skupín indica a japonica, prispôbených odlišným podmienkam pestovania.

Pšenica letná

Triticum aestivum

159 Triticum aestivum

DOMOV

Pôvodne juhozápadná Ázia

VŠIMNI SI

Jej zložité dedičstvo je uložené v genóme.

Menej bežná

Pšenica letná je základom mnohých chlebov a ďalších potravín. Vznikla zložitým krížením dávnych tráv a jej bunky nesú šesť súprav chromozómov.

Jačmeň siaty

Hordeum vulgare

160 Hordeum vulgare

DOMOV

Pôvodne Úrodný polmesiac

VŠIMNI SI

Slad vzniká riadeným klíčením zrna.

Bežná

Jačmeň patrí k najstarším pestovaným obilninám. Zrná sa využívajú v jedle, ako krmivo aj na výrobu sladu; mnohé formy majú dlhé osiny.

Vône a chute sveta

161–164 · 1 / 5

Bazalka pravá

Ocimum basilicum

161 Ocimum basilicum

DOMOV

Ázia a Oceánia

VŠIMNI SI

Bazalka genovská a thajská sú formy toho istého druhu.

Bežná

Bazalka je aromatická bylina z čeľade hluchavkovitých. V chladnejších krajinách sa pestuje najmä ako jednoročná rastlina; existuje veľa odrôd s odlišnou vôňou.

Dúška tymianová

Thymus vulgaris

163 Thymus vulgaris

DOMOV

Stredomorie

VŠIMNI SI

„Vulgaris“ znamená obyčajný alebo rozšírený.

Bežná

Tymian je nízky vŕdzelený poloker s drobnými voňavými listami. Na začiatku leta vytvára zoskupenia ružových až fialových kvetov.

Mäta klasnatá

Mentha spicata

162 Mentha spicata

DOMOV

Európa a Ázia

VŠIMNI SI

Jej stonka má typický štvorhranný prierez.

Menej bežná

Mäta klasnatá má aromatické listy a kvety v štíhlych klasoch. Rozrástá sa podzemkami, vďaka čomu môže postupne obsadiť väčšiu plochu záhona.

Šalvia lekárska

Salvia officinalis

164 Salvia officinalis

DOMOV

Stredomorie

VŠIMNI SI

Jemné chípky dávajú listom sivý vzhľad.

Bežná

Šalvia lekárska má drevnatejúce stonky, sivasté listy a modrofialové kvety. V kuchyni sa využíva ako aromatická bylina, nie ako náhrada lekárskej starostlivosti.

Vône a chute sveta

165–168 · 2 / 5

Rozmarín lekársky

Salvia rosmarinus

165 Salvia rosmarinus

DOMOV
Stredomorie

VŠIMNI SI
Staršie meno je
Rosmarinus officinalis.

Bežná

Rozmarín je vždyzelený ker s úzkymi voňavými listami. Kedysi mal vlastný rod Rosmarinus, no dnes sa zaraďuje do rodu Salvia medzi šalvie.

Pamajorán obyčajný

Origanum vulgare

167 Origanum vulgare

DOMOV
Európa a okolie

VŠIMNI SI
Oregano a majorán sú
príbuzné, ale odlišné
druhy.

Menej bežná

Pamajorán je trváca aromatická bylina s protistojnými listami. Jej kvety môžu byť ružové až svetlofialové a v kuchyni ju poznáme ako oregano.

Levandula úzkolistá

Lavandula angustifolia

166 Lavandula angustifolia

DOMOV
Stredomorie

VŠIMNI SI
„Angustifolia“
znamená úzkolistá.

Bežná

Levandula úzkolistá má aromatické listy a fialové kvety v klasovitých súkvetiach. Napriek anglickému menu „English lavender“ nie je pôvodom z Anglicka.

Majorán záhradný

Origanum majorana

168 Origanum majorana

DOMOV
Stredomorie a
západná Ázia

VŠIMNI SI
Majorán záhradný
patrí do rovnakého
rodu ako oregano.

Bežná

Majorán je voňavá bylina alebo nízky poloker citlivý na chlad. V teple môže byť trváci, no u nás sa často pestuje iba jednu sezónu.

Vône a chute sveta

169–172 · 3 / 5

Petržlen záhradný

Petroselinum crispum

169 Petroselinum crispum

DOMOV

Stredomorie

VŠIMNI SI

Koreňový a vňaťový petržlen sú formy jedného druhu.

Menej bežná

Petržlen sa pestuje pre listy aj zásobný koreň. Existujú kučeravé, hladkolisté a koreňové odrody, ktoré v kuchyni používame rôznym spôsobom.

Kôpor voňavý

Anethum graveolens

170 Anethum graveolens

DOMOV

Severná Afrika a západná Ázia

VŠIMNI SI

Je príbuzný mrkve a petržlenu.

Bežná

Kôpor je jednoročná bylina s veľmi jemne delenými listami. Drobné žltkasté kvety vytvárajú okoličky a aromatické plody sa používajú ako korenina.

Koriander siaty

Coriandrum sativum

171 Coriandrum sativum

DOMOV

Stredomorie

VŠIMNI SI

Niektorým ľuďom jeho listy pripomínajú mydlovú chuť.

Bežná

Koriander je jednoročná bylina, ktorej listy a suché plody sa využívajú v kuchyni. Listy pri báze sú širšie, vyššie a stonke jemnejšie delené.

Fenikel obyčajný

Foeniculum vulgare

172 Foeniculum vulgare

DOMOV

Stredomorie

VŠIMNI SI

Zeleninová „hl'uzá“ fenikla nie je pravá cibuľa.

Menej bežná

Fenikel je trváca bylina s nitkovitými listami a žltými okoličkami. Zeleninové formy majú zhrubnuté listové bázy, ktoré sa v kuchyni používajú ako „hl'uzá“.

Vône a chute sveta

173–176 · 4 / 5

Rasca rímska

Cuminum cyminum

DOMOV

Juhozápadná a
stredná Ázia

VŠIMNI SI

Na fotografii sú
sušené plody
koreniny.**173** Cuminum cyminum

Bežná

Rasca rímska je bylina, ktorej sušené plody sa používajú ako výrazné korenie. Napriek menu nejde o rovnaký druh ako rasca lúčna bežná v slovenskej kuchyni.

Piepor čierny

Piper nigrum

DOMOV

Južná Ázia

VŠIMNI SI

Jeho páliivosť
spôsobuje piperín, nie
kapsaicín.**174** Piper nigrum

Bežná

Piepor čierny je popínava rastlina pestovaná pre drobné plody. Čierne, zelené a biele korenie vznikajú odlišným zberom a spracovaním tej istej rastliny.

Škoricovník cejlónsky

Cinnamomum verum

DOMOV

Srí Lanka

VŠIMNI SI

Škorica je kôra, nie
vysušený koreň.**175** Cinnamomum verum

Bežná

Škoricovník cejlónsky je vždyzelený strom. Korenina sa získava z jeho vnútornej kôry; podobná kasia pochádza z iného druhu škoricovníka.

Klinčekovec voňavý

Syzygium aromaticum

DOMOV

Moluky, Indonézia

VŠIMNI SI

Kuchynské klinčeky
nie sú semená.**176** Syzygium aromaticum

Menej bežná

Klinčekovec je vždyzelený tropický strom. Korenie nazývané klinček tvoria aromatické kvetné púčiky zozbierané ešte pred úplným otvorením.

Vône a chute sveta

177–180 · 5 / 5

Vanilka pravá

Vanilla planifolia

177 Vanilla planifolia

DOMOV

Mexiko a tropická Amerika

VŠIMNI SI

Vanilkový „struk“ je botanicky tobolka.

Vzácná

Vanilka pravá je popínavá orchidea. Aromatické plody sa po zbere spracúvajú a sušia; chuť vanilky teda pochádza z rastliny príbuznej okrasným orchideám.

Ďumbier lekársky

Zingiber officinale

178 Zingiber officinale

DOMOV

Juhovýchodná Ázia

VŠIMNI SI

Podzemok je podzemná stonka.

Bežná

Ďumbier je trvácá bylina s úzkymi listami. Koreninou je jeho podzemok, z ktorého vyrastajú nové výhonky; v obchodoch sa často nepresne nazýva koreň.

Kurkumovník dlhý

Curcuma longa

179 Curcuma longa

DOMOV

Južná a juhovýchodná Ázia

VŠIMNI SI

Používa sa aj ako farbivo.

Menej bežná

Kurkumovník je príbuzný ďumbiera. Jeho podzemky sa spracúvajú na oranžovožlté korenie; farbu spôsobujú látky vrátane kurkumínu.

Šafran siaty

Crocus sativus

180 Crocus sativus

DOMOV

Pestovaná plodina

VŠIMNI SI

Tri červené bliznové ramená tvoria koreninu.

Vzácná

Šafran siaty kvitne na jeseň. Drahocenné korenie tvoria sušené bliznové ramená; nezamieňať ho s jedovatou jesienkou, ktorá môže vyzeráť podobne.

Iný zelený svet

181–184 · 1 / 5

Rašeliník močiarny

Sphagnum palustre

181 *Sphagnum palustre*

DOMOV

Vlhké lesy a mokrade

VŠIMNI SI

Mach sa rozmnožuje výtrusmi, nie semenami.

Bežná

Rašeliník je mach prispôsobený mokrému prostrediu. Jeho pletivá zachytávajú veľké množstvo vody a rastlina vytvára husté vankúše svetlozelených výhonkov.

Ploník obyčajný

Polytrichum commune

182 *Polytrichum commune*

DOMOV

Vlhké oblasti sveta

VŠIMNI SI

Aj malý mach môže vytvoriť rozsiahly porast.

Menej bežná

Ploník tvorí zelené trsy a patrí medzi väčšie machy. Často rastie pri lesných potokoch, na vlhkých vresoviskách a ďalších miestach s dostatkom vody.

Porastnica mnohotvárna

Marchantia polymorpha

183 *Marchantia polymorpha*

DOMOV

Vlhké miesta takmer celosvetovo

VŠIMNI SI

Pečeňovky patria k rastlinám, nie k lišajníkom.

Menej bežná

Porastnica je pečeňovka s plochou zelenou stielkou. Rastie na vlhkej pôde a skalách; okrem výtrusov sa dokáže šíriť aj drobnými rozmnožovacími telieskami.

Skrutok vlahojavný

Funaria hygrometrica

184 *Funaria hygrometrica*

DOMOV

Vlhká narušená pôda

VŠIMNI SI

Spórová tobolka rastie na tenkej stopke.

Bežná

Skrutok je drobný mach s mäkkými zelenými výhonkami. Objavuje sa aj na múroch, v skalných štrbinách a na miestach, kde nedávno horelo.

Iný zelený svet

185–188 · 2 / 5

Paprad' samčia

Dryopteris filix-mas

185 *Dryopteris filix-mas*

DOMOV

Mierne oblasti
severnej pologule

VŠIMNI SI

Hnedé bodky na rube
listu nie sú semená.

Bežná

Paprad' samčia má veľké delené listy a rastie v tienistých vlhkých lesoch. Na spodnej strane dospelých listov sa vytvárajú zoskupenia výtrusníc.

Papradka samičia

Athyrium filix-femina

186 *Athyrium filix-femina*

DOMOV

Mierne oblasti sveta

VŠIMNI SI

Papradka samičia a
paprad' samčia nie sú
pár jedného druhu.

Bežná

Papradka samičia tvorí trsy jemne delených svetlozelených listov. Názov „samičia“ nevysvetľuje pohlavie jednotlivých rastlín; ide o tradičné pomenovanie druhu.

Orličník obyčajný

Pteridium aquilinum

187 *Pteridium aquilinum*

DOMOV

Mierne a subtropické
oblasti

VŠIMNI SI

Podzemok spája
mnohé nadzemné
listy.

Menej bežná

Orličník má veľké trojuholníkové listy vyrastajúce z plazivého podzemku. Môže tvoriť husté kolónie a po zime znovu vyrásť z podzemných častí.

Adiant Venušin vlas

Adiantum capillus-veneris

188 *Adiantum capillus-veneris*

DOMOV

Teplé vlhké oblasti

VŠIMNI SI

V angličtine sa nazýva
„Venušine vlasy“.

Bežná

Adiant je jemná paprad' rastúca na vlhkých skalách a pri prameňoch. Drobné lístky nesú výtrusnice pri okrajoch; fotografia ukazuje tento detail.

Iný zelený svet

189–192 · 3 / 5

Praslička roľná

Equisetum arvense

189 Equisetum arvense

DOMOV

Severná pologuľa

VŠIMNI SI

Prasličky patria medzi výtrusné cievnaté rastliny.

Menej bežná

Praslička roľná má dva typy výhonkov. Svetlé jarné výhonky nesú výtrusy, zatiaľ čo zelené rozkonárené výhonky zabezpečujú najmä fotosyntézu.

Plavúnka šupinatá

Selaginella lepidophylla

191 Selaginella lepidophylla

DOMOV

Chihuahuanská púšť

VŠIMNI SI

Nie je pravá ruža z Jericha, ale plavúnka.

Bežná

Plavúnka dokáže prežiť výrazné vyschnutie. V suchu sa stonky stáčajú do klobka a pri obnovení vlhky sa môžu opäť rozvinúť.

Plavúň obyčajný

Lycopodium clavatum

190 Lycopodium clavatum

DOMOV

Mnohé oblasti sveta

VŠIMNI SI

Nie je to mach ani malá borovica.

Bežná

Plavúň má plazivé stonky pokryté drobnými listami. Zo vzpriamených konárikov vyrastajú klasovité útvary s výtrusnicami; semená ani kvety netvorí.

Azola papradovitá

Azolla filiculoides

192 Azolla filiculoides

DOMOV

Pôvodne Amerika

VŠIMNI SI

Sinica je jej partner, nie rastlinný druh albumu.

Menej bežná

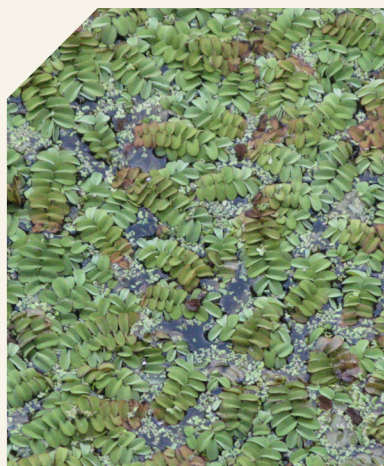
Azola je drobná plávajúca papraď, ktorá sa rýchlo rozrastá po hladine. Žije v spolupráci so sinicou schopnou viazať vzdušný dusík.

Iný zelený svet

193–196 · 4 / 5

Salvinia plávajúca

Salvinia natans

193 Salvinia natans

DOMOV

Európa, Ázia a Afrika

VŠIMNI SI

To, čo vyzerá ako koreňky, je list.

Bežná

Salvinia je plávajúca papraď s dvoma listami na hladine a premeneným listom pod vodou. Ponorený list svojím vzhľadom aj funkciou pripomína korene.

Žaburinka menšia

Lemna minor

194 Lemna minor

DOMOV

Sladké vody mnohých krajín

VŠIMNI SI

Je príbuzná lopatkovcu a monstre.

Bežná

Žaburinka je drobná plávajúca rastlina s jedným koreňkom na každom zelenom článku. Najčastejšie sa rozmnožuje delením; napriek malým rozmerom patrí medzi kvitnúce rastliny.

Lekno biele

Nymphaea alba

195 Nymphaea alba

DOMOV

Európa, Ázia a severná Afrika

VŠIMNI SI

Lekno a lotos patria do rôznych čeľadí.

Bežná

Lekno biele má okrúhle plávajúce listy a biele kvety. Vyrastá z podzemku ukotveného pod vodou a kvety sa zvyčajne otvárajú počas dňa.

Lotos indický

Nelumbo nucifera

196 Nelumbo nucifera

DOMOV

Ázia a okolie

VŠIMNI SI

Nie je to ten istý rod ako lekno.

Menej bežná

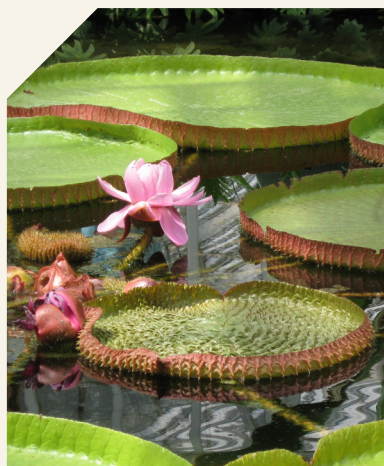
Lotos má veľké listy a nápadné kvety vyrastajúce nad hladinu. Semená môžu dlhodobo odpočívať v sedimente a vyklíčiť, keď sa podmienky zmenia.

Iný zelený svet

197–200 · 5 / 5

Viktória amazonská

Victoria amazonica

197 *Victoria amazonica*

DOMOV

Amazónia a Guyana

VŠIMNI SI

Nie je najväčší druh rodu; existuje aj *Victoria boliviana*.

Bežná

Viktória má veľmi veľké plávajúce listy so zdvihnutým okrajom. Je známa z tropických vôd Južnej Ameriky; jej kvety menia počas kvitnutia farbu.

Vocha morská

Zostera marina

198 *Zostera marina*

DOMOV

Pobrežia severnej pologule

VŠIMNI SI

Aj pod hladinou mora môže rásť rastlina s kvetmi.

Bežná

Vocha vytvára podmorské porasty na mäkkom dne. Je to kvitnúca cievnatá rastlina žijúca v slanej vode, nie morská riasa.

Velvičia podivná

Welwitschia mirabilis

199 *Welwitschia mirabilis*

DOMOV

Namíbia a Angola

VŠIMNI SI

Patrí medzi nahosemenné rastliny.

Vzácná

Velvičia má po celý život iba dva hlavné listy, ktoré neustále dorastajú od bázy. Vietor ich časom rozstrapká, takže rastlina pôsobí, akoby mala listov oveľa viac.

Wolémia vznešená

Wollemia nobilis

200 *Wollemia nobilis*

DOMOV

Nový Južný Wales, Austrália

VŠIMNI SI

Napriek prezývke „Wollemi pine“ nie je pravá borovica.

Vzácná

Wolémia je ihličnan, ktorého žijúce populácie vedci objavili až v roku 1994. Rastie v odľahlých roklinách a na ochranu divých stromov sa rozmnožuje aj v pestovaní.

Tvoje zelené stopy

Nalep trojuholník s rovnakým číslom. Každý roh je druhý dielik jednej rastliny — a záznam ďalšieho objavu.

001 002 003 004 005 006 007 008 009 010

011 012 013 014 015 016 017 018 019 020

021 022 023 024 025 026 027 028 029 030

031 032 033 034 035 036 037 038 039 040

041 042 043 044 045 046 047 048 049 050

Rohy nie sú príslubom odmeny ani súťažným žrebom.

Tvoje zelené stopy

Nalep trojuholník s rovnakým číslom. Každý roh je druhý dielik jednej rastliny — a záznam ďalšieho objavu.

051 052 053 054 055 056 057 058 059 060

061 062 063 064 065 066 067 068 069 070

071 072 073 074 075 076 077 078 079 080

081 082 083 084 085 086 087 088 089 090

091 092 093 094 095 096 097 098 099 100

Rohy nie sú príslubom odmeny ani súťažným žrebom.

Tvoje zelené stopy

Nalep trojuholník s rovnakým číslom. Každý roh je druhý dielik jednej rastliny — a záznam ďalšieho objavu.

101 102 103 104 105 106 107 108 109 110

111 112 113 114 115 116 117 118 119 120

121 122 123 124 125 126 127 128 129 130

131 132 133 134 135 136 137 138 139 140

141 142 143 144 145 146 147 148 149 150

Rohy nie sú príslubom odmeny ani súťažným žrebom.

Tvoje zelené stopy

Nalep trojuholník s rovnakým číslom. Každý roh je druhý dielik jednej rastliny — a záznam ďalšieho objavu.

151 152 153 154 155 156 157 158 159 160

161 162 163 164 165 166 167 168 169 170

171 172 173 174 175 176 177 178 179 180

181 182 183 184 185 186 187 188 189 190

191 192 193 194 195 196 197 198 199 200

Rohy nie sú príslubom odmeny ani súťažným žrebom.

Slová, ktoré rozkvitnú

Epifyt

Rastlina rastúca na inej rastline ako na opore. Na tejto opore neparazituje.

Sukulent

Rastlina, ktorá uchováva vodu v dužinatých listoch, stonke alebo inom orgáne.

Výtrus

Rozmnožovacia bunka machov, papradí a ďalších organizmov. Nie je to semeno.

Podzemok

Stonka rastúca pod zemou alebo pri povrchu pôdy. Môže niesť púčiky aj korene.

Súkvetie

Skupina kvetov usporiadaných na spoločnej osi. Slniečnicový úbor je súkvetie.

Tulec

Nápadný premenený list pri súkvetí áronovitých rastlín, napríklad antúrie.

Pahlza

Zhrubnutá časť stonky niektorých orchideí, ktorá slúži ako zásobný orgán.

Nahosemenná rastlina

Rastlina, ktorej semená nie sú uzavreté v pravom plode. Patria sem ihličnany.

Kríženec

Potomok geneticky odlišných rodičov. V botanickom mene ho často označuje znak x.

Endemit

Druh, ktorého prirodzený výskyt je obmedzený na určité územie.

Nájdí svoju rastlinu

Číslo nálepky · vedecké meno · strana

116	Abies alba	32	133	Ceiba pentandra	37	062	Drosera rotundifolia	19
103	Acer platanoides	29	083	Centaurea cyanus	24	068	Drosera schizandra	20
104	Acer pseudoplatanus	29	128	Chamaedorea elegans	35	067	Drosera spatulata	20
121	Adansonia digitata	34	015	Chlorophytum comosum	7	185	Dryopteris filix-mas	50
122	Adansonia grandidieri	34	127	Chrysalidocarpus lutescens	35	032	Echeveria elegans	11
039	Adenium obesum	13	175	Cinnamomum verum	47	100	Echinacea purpurea	28
188	Adiantum capillus-veneris	50	146	Citrus × limon	40	125	Elaeis guineensis	35
055	Aechmea fasciata	17	123	Cocos nucifera	34	048	Epidendrum radicans	15
114	Aesculus hippocastanum	32	049	Coelogyne cristata	16	005	Epipremnum aureum	5
029	Agave americana	11	152	Coffea arabica	41	189	Equisetum arvense	51
030	Agave victoriae-reginae	11	008	Colocasia esculenta	5	136	Eucalyptus globulus	37
111	Alnus glutinosa	31	171	Coriandrum sativum	46	038	Euphorbia obesa	13
007	Alocasia macrorrhizos	5	112	Corylus avellana	31	102	Fagus sylvatica	29
006	Alocasia zebrina	5	031	Crassula ovata	11	131	Ficus benghalensis	36
028	Aloe vera	10	180	Crocus sativus	48	012	Ficus elastica	6
149	Ananas comosus	41	089	Crocus vernus	26	013	Ficus lyrata	7
170	Anethum graveolens	46	173	Cuminum cyminum	47	132	Ficus religiosa	36
009	Anthurium andraeanum	6	179	Curcuma longa	48	172	Foeniculum vulgare	46
092	Aquilegia vulgaris	26	140	Cycas revoluta	38	107	Fraxinus excelsior	30
058	Asplenium nidus	18	047	Cymbidium aloifolium	15	184	Funaria hygrometrica	49
023	Astrophytum asterias	9	099	Dahlia pinnata	28	088	Galanthus nivalis	25
186	Athyrium filix-femina	50	080	Darlingtonia californica	23	091	Gentiana acaulis	26
138	Avicennia marina	38	156	Daucus carota	42	120	Ginkgo biloba	33
192	Azolla filiculoides	51	135	Delonix regia	37	017	Goeppertia orbifolia	8
019	Begonia maculata	8	044	Dendrobium kingianum	14	054	Guzmania lingulata	17
085	Bellis perennis	25	093	Digitalis purpurea	27	033	Haworthiopsis attenuata	12
105	Betula pendula	30	061	Dionaea muscipula	19	081	Helianthus annuus	24
056	Billbergia nutans	17	059	Dischidia nummularia	18	130	Hevea brasiliensis	36
050	Brassia verrucosa	16	139	Dracaena draco	38	160	Hordeum vulgare	43
155	Capsicum annuum	42	014	Dracaena trifasciata	7	060	Hoya carnosa	18
150	Carica papaya	41	066	Drosera aliciae	20	098	Hydrangea macrophylla	28
021	Carnegiea gigantea	9	064	Drosera anglica	19	094	Iris × germanica	27
113	Carpinus betulus	32	065	Drosera binata	20			
043	Cattleya maxima	14	063	Drosera capensis	19			

Nájdí svoju rastlinu

Číslo nálepky · vedecké meno · strana

134	Jacaranda mimosifolia	37	148	Persea americana	40	026	Schlumbergera truncata	10
037	Kalanchoe daigremontiana	13	169	Petroselinum crispum	46	035	Sedum acre	12
024	Kroenleinia grusonii	9	041	Phalaenopsis amabilis	14	191	Selaginella lepidophylla	51
118	Larix decidua	33	042	Phalaenopsis equestris	14	027	Selenicereus undatus	10
166	Lavandula angustifolia	45	004	Philodendron gloriosum	4	036	Sempervivum tectorum	12
194	Lemna minor	52	003	Philodendron hederaceum	4	153	Solanum lycopersicum	42
090	Leontopodium nivale	26	124	Phoenix dactylifera	34	154	Solanum tuberosum	42
084	Leucanthemum vulgare	24	115	Picea abies	32	010	Spathiphyllum wallisii	6
095	Lilium candidum	27	018	Pilea peperomioides	8	181	Sphagnum palustre	49
034	Lithops aucampiae	12	078	Pinguicula moranensis	23	176	Syzygium aromaticum	47
190	Lycopodium clavatum	51	077	Pinguicula vulgaris	23	086	Taraxacum officinale	25
141	Malus domestica	39	117	Pinus sylvestris	33	119	Taxus baccata	33
025	Mammillaria elongata	10	174	Piper nigrum	47	151	Theobroma cacao	41
147	Mangifera indica	40	057	Platyterium bifurcatum	18	163	Thymus vulgaris	44
016	Maranta leuconeura	7	182	Polytrichum commune	49	106	Tilia cordata	30
183	Marchantia polymorpha	49	110	Populus tremula	31	052	Tillandsia ionantha	16
162	Mentha spicata	44	087	Primula veris	25	053	Tillandsia stricta	17
002	Monstera adansonii	4	143	Prunus avium	39	051	Tillandsia usneoides	16
001	Monstera deliciosa	4	144	Prunus domestica	39	020	Tradescantia zebrina	8
196	Nelumbo nucifera	52	187	Pteridium aquilinum	50	159	Triticum aestivum	43
075	Nepenthes ampullaria	22	142	Pyrus communis	39	108	Ulmus glabra	30
074	Nepenthes rafflesiana	22	101	Quercus robur	29	079	Utricularia vulgaris	23
073	Nepenthes rajah	22	129	Ravenala madagascariensis	36	045	Vanda coerulea	15
076	Nepenthes truncata	22	137	Rhizophora mangle	38	177	Vanilla planifolia	48
195	Nymphaea alba	52	097	Rosa canina	28	197	Victoria amazonica	53
161	Ocimum basilicum	44	126	Roystonea regia	35	145	Vitis vinifera	40
022	Opuntia ficus-indica	9	109	Salix alba	31	199	Welwitschia mirabilis	53
168	Origanum majorana	45	164	Salvia officinalis	44	200	Wollemia nobilis	53
167	Origanum vulgare	45	165	Salvia rosmarinus	45	011	Zamioculcas zamiifolia	6
158	Oryza sativa	43	193	Salvinia natans	52	157	Zea mays	43
040	Pachypodium lamerei	13	070	Sarracenia flava	21	178	Zingiber officinale	48
096	Paeonia officinalis	27	071	Sarracenia leucophylla	21	198	Zostera marina	53
082	Papaver rhoeas	24	069	Sarracenia purpurea	21			
046	Paphiopedilum insigne	15	072	Sarracenia rubra	21			

Zbieraj príbehy, nie rastliny z prírody.

Vzácná nálepka je vzácna v tejto edícii. Nehovorí automaticky, či je rastlina ohrozená. Živé rastliny získavaj z legálnych pestovateľských zdrojov a rešpektuj ochranu prírody.

ZVEDAVOSŤ ÁNO. OCHUTNÁVANIE NIE.

Album nie je určovací kľúč na jedlé či liečivé rastliny. Mnohé druhy sú jedovaté. Nálepky a malé rohy nepatria do úst a majú zostať mimo dosahu detí do troch rokov.

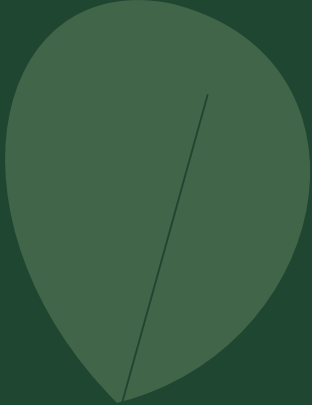
O TEJTO EDÍCII

Floráza · Rastlinné kráľovstvo · Prvá edícia, 2026. Pôvodný dizajn a vlastné slovenské texty. Fotografické podklady: CC0 alebo výslovne uvoľnená verejná doména. Úplná evidencia druhov, zdrojov a licencií je súčasťou pracovných podkladov.

Celý svet rastlín. V jednej zbierke.

Od dažďových lesov cez púšte a lúky až po podmorský svet.
Objav 200 rastlín, zbieraj obrázky a uchovaj si malé zelené príbehy.

floráza

RASTLINNÉ KRÁLOVSTVO · PRVÁ EDÍCIA 2026